

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

О. А. ГОРБУНОВА

(Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»)

Анотація. *Мета статті* полягає в дослідженні зарубіжного досвіду реформування системи пенсійного забезпечення й розробці пропозицій щодо його адаптації та практичного використання в Україні. **Методика дослідження.** Досягнення поставленої мети здійснено за допомогою таких загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: систематизації, порівняння, узагальнення, синтезу та абстрактно-логічного методу. **Результати.** За результатами дослідження пенсійних реформ країн світу та оцінкою їх дієвості сформульовано пропозиції щодо вдосконалення реформування системи пенсійного забезпечення в Україні. **Практична значущість результатів дослідження.** Розроблені пропозиції автора щодо вдосконалення пенсійної реформи в Україні спрямовані на забезпечення ефективної державної соціальної політики та її адаптації до соціальних стандартів економічно розвинених країн.

Ключові слова: пенсійне забезпечення, реформа, державна політика, соціальний захист.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. У європейських країнах багаторівнева пенсійна система вже функціонує і це відбивається на підвищенні рівня соціальних стандартів населення. Разом із тим у переважній більшості пострадянських країн рівень пенсій є вкрай низьким та не відповідає необхідному прожитковому мінімуму пенсіонерів.

Пенсійне забезпечення сучасної країни є сукупністю створених правових, економічних та організаційних інститутів і норм, метою яких є надання громадянам матеріального забезпечення у вигляді пенсії [1–4].

В Україні донині функціонує солідарний рівень пенсійного забезпечення, який не може повною мірою, урахувавши реалії сьогодення, виконувати покладені на нього функції. Накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, маючи лише законодавчий статус, потребує практичного упровадження з врахуванням зарубіжного досвіду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням теоретико-методологічних та прикладних аспектів удосконалення державного загальнообов'язкового пенсійного забезпечення,

у тому числі його реформування, у межах своїх наукових досліджень займалися такі науковці, як Н. Б. Болотіна, І. М. Гринчишин, О. І. Данилюк, О. Б. Зарудний, Б. О. Зайчук, О. П. Коваль, Е. М. Лібанова, М. І. Мальований, О. І. Міндова, Г. Ю. Міщук, Б. О. Надточій, О. В. Насібова, Л. О. Омелянович, М. Б. Ріппа, Г. І. Соколовська, І. М. Серватинська, В. С. Толуб'як, І. Я. Чугунов, О. О. Шишкіна та ін. [1–4]. Також проблеми реформування пенсійного забезпечення в Україні постійно знаходяться в полі зору Уряду, науковців Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України, експертів Міністерства соціальної політики та Пенсійного фонду України.

У попередніх публікаціях висвітлені питання оцінки механізму державної політики пенсійного забезпечення в Україні, джерел формування та використання його фінансових ресурсів, тому логічним є подальше дослідження проблем, пов'язаних із реформуванням пенсійного забезпечення й вивченням зарубіжного досвіду з метою його адаптації до вітчизняних реалій.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є вивчення зарубіжного досвіду реформування системи пенсійного за-

безпечення та розробка пропозицій щодо підтримки ефективної державної політики у сфері пенсійного забезпечення в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Пенсійне забезпечення в Україні є державною системою та головною детермінантою системи соціального захисту населення. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» система пенсійного забезпечення в Україні складається із трьох рівнів: перший – чинна солідарна система за рахунок коштів Пенсійного фонду України; другий – обов'язкове державне пенсійне страхування на основі Накопичувального пенсійного стра-

хового фонду України; третій – система недержавного пенсійного забезпечення [5]. Проте, реально функціонує тільки солідарний рівень і недержавне пенсійне забезпечення, введення на практиці накопичувального рівня досі відкладається через сукупність внутрішніх та зовнішніх факторів.

У світовій практиці чітко простежується усвідомлення необхідності вдосконалення державної політики пенсійного забезпечення. Більшість країн світу продовжують упроваджувати пенсійну реформу, під якою слід розуміти сукупність заходів щодо вдосконалення структури та механізму функціонування державної політики пенсійного забезпечення (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика пенсійних реформ країн світу

Країна	Причини реформування	Мета	Очікуваний результат
Австрія	Забезпечення охоплення всіх осіб накопичувальною професійною пенсійною системою та розвитку приватної пенсійної системи з метою подальшого уникнення дефіциту пенсійних коштів	Диференційоване функціонування трьох рівнів пенсійних систем	Покращення рівня життя пенсіонерів (збільшення розміру пенсій, надання спеціальних прав)
Болгарія	Негативні тенденції демографічних прогнозів і розвитку ринку праці, урахування рівня інфляції та середнього доходу у країні є не однаковим для індексації пенсій	Розвиток III рівня додаткового добровільного пенсійного страхування	Підвищення рівня пенсій, зменшення демографічного навантаження
Вірменія	Значна кількість пенсіонерів знаходяться за межею бідності	Прискорення економічного розвитку, забезпечення довгострокової фінансової автономності державної пенсійної системи, підвищення відносно низького рівня пенсійних накопичень у країні	Підвищення середньомісячної пенсії в солідарній системі із 2014 року
Естонія	Забезпечення фінансової стабільності пенсійного фонду	Забезпечення достатнього доходу пенсіонерів, наближеного до заробітної плати працездатного населення	Поступове вирівнювання пенсійного віку чоловіків і жінок
Іспанія	Зростаючий дефіцит пенсійної системи в результаті: 1) старіння населення; 2) збільшення тривалості життя; 3) завершення трудової діяльності покоління «бебі-буму»	Забезпечення балансу між внесками та виплатами в короткостроковій і довгостроковій перспективі	Скорочення розміру початкових пенсій на 5 % за кожні 10 років Заощадження 33 млрд євро (45,5 млрд дол. США) до 2022 року
Казахстан	Низький рівень пенсійного забезпечення, зменшення реальної вартості внесків на накопичувальних пенсійних рахунках	Визначення всіх аспектів накопичувальної пенсійної системи з визначеними внесками	Дієвість нової пенсійної системи: установлення вимоги обов'язкового пенсійного накопичення, правової та інституційної інфраструктури

Продовж. табл. 1

Країна	Причини реформування	Мета	Очікуваний результат
Нідерланди	Низький рівень пенсій	Підвищення рівня пенсій до належного соціального мінімуму	Збільшення розміру пенсій за віком та застосування гнучкої схеми щодо виходу на пенсію за віком
Словаччина	Відсутність оптимального співвідношення: страховий стаж/ розмір пенсій	Удосконалення обов'язкової накопичувальної схеми з установленими внесками	На 1.05.2012 р. – 700 тис. осіб застраховані в системі добровільного пенсійного страхування
Франція	Коефіцієнт демографічного навантаження знизиться до 1,4:1 у 2040 р. (2011 р. – 1,7:1). Очікувана тривалість життя збільшиться на 4 роки (з 84,4 років для жінок та 77,5 – для чоловіків у 2010 р.)	Збереження стабільності пенсійної системи	Попередження зростання дефіциту пенсійної системи з 14 млрд євро (19 млрд дол. США) вдвічі до 2040 року

Однією з актуальних проблем сучасних підходів до вдосконалення державної політики пенсійного забезпечення є власні орієнтири країни, урахування демографічних та соціально-економічних особливостей розвитку. У табл. 1 підтверджується, що причини реформування пенсійного забезпечення, мета та очікуваний результат залежать від економічного розвитку країни та її національних особливостей.

Слід констатувати, що країни з високим рівнем розвитку ставлять різну мету реформування пенсійного забезпечення: диференційоване функціонування трьох рівнів пенсійної системи (Австрія), забезпечення балансу між внесками та виплатами в короткостроковій і довгостроковій перспективі (Іспанія), підвищення рівня пенсій до належного соціального мінімуму (Нідерланди), збереження стабільності пенсійної системи (Франція). Спільним для цих країн є порівняно високий рівень соціальних стандартів та впровадження реформ, направлених на стабілізацію розподільного компонента з одночасним збільшенням ролі накопичувального рівня, адже перехід до накопичувальної системи передбачає заміну державного пенсійного забезпечення приватними структурами обов'язкового накопичення, що побудовані на принципах індивідуального фінансування пенсій працівниками самостійно за рахунок частки заробітної плати та інвестиційного доходу.

Державна політика пенсійного забезпечення таких країн із середнім рівнем розвитку, як Болгарія, Естонія, Казахстан, спрямована на розвиток III рівня додаткового добровільного пенсійного страхування та забезпечення достатнього доходу пенсіонерів. У цьому напря-

мі посилюється роль забезпечення економічної стабільності суспільства, стійкості національної валюти, відповідного рівня інфляції.

Для таких країн, як Вірменія, Словаччина, залишається важливим прискорення економічного розвитку, забезпечення довгострокової фінансової автономності державної пенсійної системи, підвищення відносно низького рівня пенсійних накопичень. Це пов'язано з постійним зростанням вартості пенсійного забезпечення, спричиненим фактором старіння населення та циклічністю економічних процесів.

Більшість країн організації економічного співробітництва та розвитку активно продовжували запроваджувати реформи у сфері пенсійного забезпечення у 2015–2017 рр., які були спрямовані на забезпечення фінансової стійкості та покращення умов виходу на пенсію. На відміну від підвищення пенсійного віку, такі заходи передбачали зміну рівня пенсій, страхових платежів та податкових пільг. Протягом останніх двох років тільки три країни ОЕСР запровадили підвищення пенсійного віку: Данія – до 68 років, починаючи із 2030 року; Фінляндія – до 65 років, додаючи три місяці щороку, та королівство Нідерландів – до 67 років, додаючи три місяці, починаючи із 2022 року. У той час Канада, Чеська Республіка та Польща відмовилися від підвищення пенсійного віку та залишили попередні умови виходу на пенсію: для чоловіків – 65 років, для жінок – 60 років [6, с. 21–22].

Однією з актуальних проблем сучасних підходів до реформування пенсійного забезпечення країн світу є вибір та коригування об'єктивних компонентів складових пенсійного забезпечення (табл. 2).

Таблиця 2

Складові параметричних реформ країн світу за 2014–2017 рр. [7, с. 100]

Країна	Параметри впливу													
	пенсійні відрахування	пільги в оплаті	правила індексації	оподаткування пільг	спеціальні пенсії	достроковий вихід на пенсію	умови працездатності	кваліфікаційний період	посадження роботи й пенсії	пенсійний вік			додаткові пенсії	інше
										з урахуванням тривалості життя	гендерне вирівнювання	спеціальна зміна		
Австрія						+			+					+
Бельгія		+				+	+	+	+			+	+	+
Болгарія	+	+			+	+		+	+	+	+	+		
Хорватія	+		+		+									
Кіпр														+
Чеська республіка			+					+		+		+	+	+
Данія													+	
Естонія													+	+
Німеччина	+					+			+				+	+
Греція	+	+	+			+	+	+	+	+		+		+
Фінляндія	+	+	+		+	+	+	+	+	+		+		+
Франція	+	+	+		+		+	+	+				+	+
Угорщина	+													
Ірландія		+											+	+
Італія	+	+	+	+	+	+		+					+	
Латвія			+	+	+									+
Литва		+	+					+						
Люксембург														
Мальта				+		+		+					+	+
Нідерланди												+	+	
Польща								+				+		
Португалія		+	+	+		+	+			+				
Румунія	+			+	+	+			+					
Словаччина			+				+							+
Словенія									+				+	
Іспанія		+					+							+
Швеція				+										
Великобританія		+						+				+	+	

Як свідчать дані табл. 2, зарубіжні країни з високим рівнем економічного розвитку використовують параметричні характеристики пенсійної системи, забезпечуючи можливість багатоваріантного підходу до комплексного реформування. Більшість зарубіжних країн зосереджували увагу на таких конкретних параметрах, як пенсійні відрахування, пільги в оплаті, правила індексації, оподаткування пільг, спеціальні пенсії, достроковий вихід на пенсію, умови працездатності, кваліфікаційний період, поєднання роботи й пенсії, пенсійний вік, додаткові пенсії.

Необхідність реформування пенсійного забезпечення в Україні пояснюється розбалансуванням Пенсійного фонду України та низьким рівнем життя пенсіонерів. Так, середня пенсія за віком в Україні на 1 січня 2018 року становила 2 480 грн (78 євро). Дефіцит бюджету Пенсійного фонду в цей період досяг 139 млрд грн (4,3 млрд євро).

Відповідно до Меморандуму про економічну та фінансову політику (пункт 29 а) Міжнародний валютний фонд визначає для України параметри реформування пенсійного забезпечення за напрямками: поступове коригування встановленого пенсійного віку та зменшення можливостей дострокового виходу на пенсію; посилення вимог до мінімальної пенсії; консолідація пенсійного законодавства; розширення бази внесків на соціальне забезпечення; справедливе оподаткування пенсій; заохочення декларування фактичних доходів [8].

У 2011 р. в Україні було розпочато пенсійну реформу, а з 11 жовтня 2017 р. вступив у дію Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» [9], яким було продовжено курс на реформування пенсійної системи країни (табл. 3).

Таблиця 3

Характеристика сучасної реформи в Україні станом на 1 січня 2018 р.

Параметри пенсійної реформи	Характеристика
Кількість пенсіонерів	11 711 300 (27,6 % населення)
Пенсійний вік	Жінки – 58 років (зі збільшенням до 60 років); чоловіки – 60 років
Мінімальний стаж для отримання пенсії	Жінки й чоловіки – 25 років (зростання на півроку до 2028 р.)
Підвищення пенсії за понаднормативний трудовий стаж	Підвищення на 2,5 % за кожні півроку після дозволу виходу на пенсію
Розмір середньої соціальної пенсії за віком	78 євро
Порядок розрахунку розміру пенсії	На основі середньої заробітної плати в країні за останні три календарних роки, що передують року звернення особи щодо призначення пенсії
Джерела виплати пенсії	Пенсійний фонд України та учасники недержавної системи пенсійного забезпечення (недержавні пенсійні фонди, страхові компанії зі страхування життя, банки, що мають ліцензію на відкриття пенсійних рахунків)

Упровадження другого рівня пенсійної системи в Україні планувалося із січня 2017 року. Передбачалося, що дана система стосуватиметься людей, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та яким на дату запровадження перерахування страхових внесків до Накопичувального фонду виповнилося не більше як 35 років, які сплачують внески або внески сплачуються за них у накопичувальну систему пенсійного страхування. Відповідно, базою розрахунку страхових внесків до накопичувальної системи є сума заробітної плати, на яку нараховується єдиний соціальний внесок. Такі

страхові внески не будуть частиною єдиного соціального внеску та нараховуватимуться і сплачуватимуться окремо або роботодавцем застрахованої особи, або безпосередньо застрахованою особою в розмірі 2 % від суми заробітної плати та щорічно збільшуватимуться на 1 % до досягнення 7 %. Проте ці зміни так і не вступили в дію. Нині згідно з пенсійною реформою саме цей рівень пенсійного страхування має функціонувати з 1 січня 2019 року.

В Україні досягнення європейських стандартів якості життя людей пенсійного віку сприятиме посиленню ролі та значення системи недержавного пенсійного забезпечення.

Це є однією з альтернативних форм розвитку соціального захисту країни, оскільки створює не тільки додатковий пенсійний захист, а й задовольняє інвестиційні потреби реального сектору економіки. У цьому контексті держава повинна проводити відповідну фінансову політику, під якою розуміється діяльність, що передбачає цілісну сукупність правових, організаційних, адміністративних та інших заходів, спрямованих на ефективне багатоджерельне формування фінансових ресурсів для пенсійного забезпечення, їх розподіл, раціональне використання й контроль.

Досвід зарубіжних країн підтверджує те, що попередити поглиблення кризи в пенсійній сфері та створити передумови для економічного зростання можна тільки через поетапний перехід від загальної розподільчої системи до змішаної системи пенсійного забезпечення, у якій значну роль відіграватимуть накопичувальні механізми фінансування пенсій.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Сучасна державна політика пенсійного забезпечення України та напрями її реформування не повною мірою відповідають принципам стратегічного управління та критеріям країн із розвинутою ринковою економікою. Проведене дослідження зарубіжного досвіду реформування пенсійного забезпечення дає підстави для формулювання пропозицій, упровадження яких у практику системи пенсійного забезпечення сприятиме підвищенню ефективності її функціонування:

– запроваджена система параметричних реформ пенсійного забезпечення в Україні повинна забезпечувати фінансову стійкість пенсійної системи та враховувати справедливий розподіл доходів і гарантування мінімального розміру пенсійної виплати. Параметрична реформа потребує коригування таких складових, як пенсійні відрахування, пільги в оплаті, правила індексації, оподаткування пільг, спеціальні пенсії, достроковий вихід на пенсію, умови працездатності, кваліфікаційний період, поєднання роботи й пенсії, пенсійний вік, додаткові пенсії;

– практичне впровадження структурної реформи, яка полягає в запровадженні функціонування другого рівня пенсійної системи – державного накопичувального страхування – та сприяє розвитку третього рівня пенсійної сис-

теми – недержавного пенсійного забезпечення. Формування пенсійних накопичень дозволятиме знижувати фінансову залежність пенсійного забезпечення від співвідношення чисельності між особами працездатного віку й пенсіонерами, тим самим підвищуючи стійкість перед несприятливими демографічними змінами;

– посилення державно-управлінського впливу на інституційну сферу: створення та розвиток відповідної нормативно-правової бази для суб'єктів пенсійної реформи, посилення їхньої відповідальності, підвищення рівня професійної підготовки працівників системи недержавного пенсійного забезпечення тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Чугунов І. Я. Фінанси пенсійного забезпечення : монографія / І. Я. Чугунов, О. В. Насібова. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 247 с.
2. Толуб'як В. С. Фінансові механізми пенсійного забезпечення : монографія / В. С. Толуб'як. – Тернопіль : Терно-граф, 2011. – 336 с.
3. Міщук Г. Ю. Пенсійне забезпечення в Україні: оцінка стану та моделювання трансформації : монографія / Г. Ю. Міщук, О. О. Шишкіна. – Рівне : НУВГП, 2016. – 176 с.
4. Гринчишин І. Фінансовий механізм функціонування пенсійних фондів в Україні : монографія / І. Гринчишин. – Львів : Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долишнього, 2015. – 182 с.
5. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування [Електронний ресурс] : Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення: 18.04.2012). – Назва з екрана.
6. OECD (2017), Pensions at a Glance 2017 [Електронний ресурс]: OECD and G20 Indicators, OECD Publishing Paris. – Режим доступу: http://dx.doi.org/10.1787/pension_glance-2017-en (дата звернення: 18.04.2018). – Назва з екрана.
7. The 2018 Pension Adequacy Report: current

- and future income adequacy in old age in the EU, Volume I [Електронний ресурс] : Eurostat. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8084&furtherPubs=yes> (дата звернення: 04.05.2018). – Назва з екрана.
8. The site International Monetary Fund [Електронний ресурс]: International Monetary Fund. – Режим доступу: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2016/12/31/Ukraine-Second-Review-Under-the-Extended-Fund-Facility-and-Requests-for-Waivers-of-Non-44318> (дата звернення: 04.05.2018). – Назва з екрана.
  9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій [Електронний ресурс] : Закон України від 3.10.2017 року № 2148-VIII. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/> (дата звернення: 18.01.2018). – Назва з екрана.

REFERENCES

1. Chuhunov, I. Ya. (2017). *Finansy pensiinoho zabezpechennia [The finance of pension provision]*. Kyiv : Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t [in Ukrainian].
2. Tolubiak, V. S. (2011). *Finansovi mekhanizmy pensiinoho zabezpechennia [The financial mechanisms of pension provision]*. Ternopil : Terno-hraf [in Ukrainian].
3. Mishchuk, H. Iu. (2016). *Pensiine zabezpechennia v Ukraini: otsinka stanu ta modeliuвання transformatsii [Pension provision in Ukraine: assessment of the state and modeling of transformation]*. Rivne : NUVHP [in Ukrainian].
4. Hrynychshyn, I. (2015). *Finansovi mekhanizmy funktsionuvannia pensiinykh fondiv v Ukraini [Financial mechanism of functioning pension funds in Ukraine]*. Lviv : In-t rehion. doslidzh. im. M. I. Dolishnoho [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy “Pro zahalnooboviazkove derzhavne pensiine strakhuvannia”: pryiniaty 09.07.2003 № 1058-IV. [Law of Ukraine “On Compulsory State Pension Insurance” from 09.07.2003 № 1058-IV]. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show> (accessed 18.10.2012) [in Ukrainian].
6. OECD (2017), Pensions at a Glance 2017: OECD and G20 Indicators, OECD Publishing Paris. Retrieved from http://dx.doi.org/10.1787/pension_glance-2017-en (accessed 18.04.2018).
7. The 2018 Pension Adequacy Report: current and future income adequacy in old age in the EU, Volume I: Eurostat. Retrieved from <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8084&furtherPubs=yes> (accessed 04.05.2018).
8. The site International Monetary Fund: International Monetary Fund. Retrieved from <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2016/12/31/Ukraine-Second-Review-Under-the-Extended-Fund-Facility-and-Requests-for-Waivers-of-Non-44318> (accessed 04.05.2018).
9. Zakon Ukrainy “Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo pidvyshchennia pensii”: pryiniaty 3.10.2017 roku № 2148-VIII. [The Law of Ukraine “On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Increasing Pensions” from 03.10.2017 № 2148-VIII]. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/> (accessed 18.01.2018) [in Ukrainian].

Е. А. Горбунова (Высшее учебное заведение Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли»). **Реформирование системы пенсионного обеспечения: зарубежный опыт и возможности использования в Украине.**

Аннотация. Цель статьи заключается в исследовании зарубежного опыта реформирования системы пенсионного обеспечения и разработке предложений по его адаптации и практического использования в Украине. **Методика исследования.** Достижение поставленной цели осуществлено с помощью таких общенаучных и специальных методов исследования: систематизации, сравнения, обобщения, синтеза и абстрактно-логического метода. **Результаты.** По результатам исследования пенсионных реформ стран мира и оценке их эффективности разработаны предложения по совершенствованию реформирования

системы пенсионного обеспечения в Украине. **Практическая значимость результатов исследования.** Разработанные предложения автора по совершенствованию пенсионной реформы в Украине направлены на обеспечение эффективной государственной социальной политики и ее адаптации к социальным стандартам экономически развитых стран.

Ключевые слова: пенсионное обеспечение, реформа, государственная политика, социальная защита.

O. Horbunova (Poltava University of Economics and Trade). **Reform of the pension provision: foreign experience and possibilities of use in Ukraine.**

Annotation. The purpose of the article is to research the foreign experience of reforming the pension system and to develop proposals for its adaptation and practical use in Ukraine. **Methodology of research.** Achievement of the set goal is accomplished with the help of such general scientific and special research methods: systematization, comparison, generalization, synthesis and abstract-logical method. **Findings.** As a result of the research of pension reform in the countries of the world and assessment of its effectiveness, proposals were made to improve the reform of the pension system in Ukraine. **Practical value.** The author's proposals on improving pension reform in Ukraine are aimed at ensuring an effective state social policy that will facilitate its adaptation to the social standards of economically developed countries.

Keywords: pension provision, reform, state policy, social protection.